

Stromy jsou stále spadlé...ale les začíná růst: Nové politické tendence v Africe

(Sepsané na základě : *Africké ekonomické perspektivy 2008**)

Federica Marzo

- ◆ Politické a sociální problémy se za rok 2007 zhoršily, ale dlouhodobá tendence zůstává příznivá.
- ◆ Z demokratického pohledu i přes některé neúspěchy pokroky pokračují.
- ◆ Demokratické instituce musí podpořit dialog a sociální soudržnost.

I když můžeme říci, že stabilita a africká demokracie se zlepšují, zpráva za rok 2007 nám podává vizi demokratických institucí, které ji nereprezentují ani po nových volbách. Svoboda tisku, právní normy a průhlednost vlády zůstává slabá, zatímco korupce se rozšířila na všech politických a ekonomických úrovních. Politická a sociální nestabilita rovněž vzrostla a stejné je to i v tradičně stabilních zemích.

Avšak tento všeobecný obraz je klamný. Ve skutečnosti, přes rostoucí napětí v roce 2007, jak nám ukazuje roční tabulka politických ukazatelů ve zprávě *Africké ekonomické perspektivy 2008*, dlouhodobá tendence zůstává povzbuzující, protože během deseti minulých let byly učiněny významné pokroky.

Velká část afrických zemí je stabilních a normalizace politiky probíhá v několika křehkých státech. Stále více zemí uzákoňuje jejich vlády volbami ve všeobecném hlasování. Více než 54 miliónů Afričanů se tak účastnilo 19 prezidentských a parlamentních voleb, které proběhly v 18 afrických státech během minulého roku. Na druhou stranu, průměrná míra volební účasti nepřekročila 32.9 procent. Dá se to bezpochyby vysvětlit slabou účastí voličů zejména ve dvou státech, kde minulý rok volby proběhly, Nigérii a Egyptě: respektive 13.4 a 31.2 procenty. Vysoká neúčast byla zaznamenána rovněž v Alžírsku.

Současně však volby proběhly v tichosti. V západní Africe byli dva odstupující prezidenti masivně znovu zvoleni – Amadou Toumani Touré v Mali (71.2 procent) a Abdoulaye Wade v Senegalu (55.9 procent). Několik prezidentů bylo zvoleno v druhém kole – v Mauretánii (Sidi Ould Cheikh Abdallahi s 52.9 procenty) a v Sieře Leoně (Ernest Bai Koroma s 54.6 procenty). Nemůžeme

nícméně přehlížet problémy v dalších zemích. Nigérijské volby v dubnu byly podle pozorovatelů z Evropské unie kvalifikovány jako „nevěrohodné“, z důvodu podvodů a násilností které je provázely. Kvůli stejným potížím byly volby v Keni prohlášeny za neplatné, přičemž následovaly značné problémy.

Tento obrat k nestabilitě je výsledkem konfliktů nebo trvalého napětí. V Čadu je velmi napjatá situace od roku 2006 a střety mezi různými rebelskými skupinami a úřední armádou rostou na množství i intenzitě. Jih Súdánu je rozvrácen díky válce v Dárfuru a mír vyhlášený v roce 2005 je samozřejmě na bodě mrazu. Válčení se projevuje i na severu Ugandy a severních a východních hranicích Demokratické republiky Kongo. Etnické roztržky zůstávají silně znepokojivé, zejména pokud v zónách konfliktu zasáhne armáda. Například do východní Afriky nebo do regionu Velkých jezer přichází velké množství somálských ozbrojenců. Od roku 2005 silně roste stupeň politického násilí a kriminality v Keni a doslova explodoval v roce 2007. Tyto násilnosti byli hlavně důvodem etnických srážek vyostřenými extrémními klimatickými podmínkami. Vážné problémy a přitvrzení politického režimu v Zimbabwe, kde se v roce 2007 propadla ekonomie, vedly k zhoršení represí. Konflikty jsou přesto zjevné také v zemích, které byly nedávno neuvěřitelně stabilní. Je to případ Mali nebo Nigeru, kde rebélie Tuaregů zesílila. Alžírsko a Maroko musí čelit novým teroristickým útokům.

Základní změna podle zprávy 2006 spočívá ve faktu rozvinutí nestability v zemích tradičně stabilních. Silná nespokojenost populace kvůli zvýšení cen, zejména potravin a benzínu byly původem mnoha manifestací v Senegalu, Zambii a nově i v Burkině Faso a Kamerunu. Bídne životní

podmínky a nedostačující přístup k základním službám jsou rovněž důvodem k nepokojnostem v Jižní Africe, kde jsou podle AEP politické příznaky silně nepokojné díky četným demonstracím a stávkám. Tyto nepokoje jsou výsledkem rozšířeného vjemu, podle kterého postapartheidová vláda nečinila dostatek pro snížení chudoby, zlepšení rozdělení bohatství a přístupu ke službám. V tomto kontextu rok 2007 ukazuje, že napětí se mohou objevit při procesech demokratizace samotné, pokud je politická debata mezi vládou a opozicí napnutá a pokud se obyvatelé snaží prosadit svá občanská práva použitím manifestací, stávek a neúčastnění se voleb. Kontinent se vyznačuje násilím, které je velmi často doprovázeno demonstracemi a sociální nespokojeností. Avšak nepředpokládá se, že tyto problémy zvládnou, kromě situace, kdy by budoucí vládní strategie pro zmírnění vysokých cen nevyhověla veřejnému očekávání a neuspěla v tvořícím se dialogu s různými sociálními složkami.

Pozitivní stránkou věcí je, že index vnímání korupce z roku 2007 vytvořený Transparency International a zahrnutý ve zprávě AEP ukazuje, že Afrika má povzbuzující výsledky v boji proti korupci. Mnoho zemí kontinentu zaregistrovalo významné zlepšení, čímž se rozumí Namibie, Seychely, Jižní Afrika a Svazijsko. Tři z těchto čtyř národů ratifikovaly Úmluvu OSN o boji proti korupci. Na druhou stranu, podmínky se zhoršují v několika jiných státech (Burkina Faso, Egypt, Mauricius, Mauretánie). Žádné významné změny se nezaznamenaly v zemích figurujících na konci listu. V roce 2007 podepsala Úmluvu Africké unie a ochraně a boji proti korupci Angola, kterou tak podepsalo již 41 z 53 zemí od roku 2003. Navíc, díky šesti novým schválením (Etiopie, Ghana, Keňa, Libérie, Senegal a Zambie) může být Úmluva naplněna. Poněvadž vysoká úroveň korupce bývá doprovázena zejména silnou politickou nestabilitou, boj proti korupci zůstává základním prvkem pro stabilizaci kontinentu.

* Jedná se o společnou zprávu Africké rozvojové banky a Rozvojového centra OECD s Ekonomickou komisí pro Afriku OSN (UNECA), která byla finančně podpořena Evropskou komisí.

Citace a reprodukce informací z Politických poznatků Rozvojového centra OECD čtenáři v jejich vlastních publikacích jsou vítány. Na oplátku žádá Centrum o poděkování v těchto publikacích a o jejich exemplář. Kompletní text Politických poznatků a další informace Rozvojového centra jsou k dispozici na www.oecd.org/dev

Centre de développement de l'OCDE
2, rue André-Pascal,
75775 Paris Cedex 16, France
Tél : 33 (0)1 45.24.82.00
Fax : 33 (0)1 44.30.61.49
email : cendev.contact@oecd.org